

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

соціальної педагогіки та психології

психології

О.В. Пономаренко

2016 р.

Андрагогіка

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки магістра

спеціальності 011 «Науки про освіту»

освітня програма «Педагогіка вищої школи»

Укладач: Іванова Л.С., доцент кафедри педагогіки та психології освітньої діяльності,
к.філос.н., доцент

Обговорено та ухвалено

на засіданні кафедри педагогіки та психології
освітньої діяльності

Протокол №1 від “25” серпня 2016 р.

Завідувач кафедри Н.Ф. Шевченко

Ухвалено науково-методичною радою

факультету соціальної педагогіки та
психології

Протокол №1 від “29” серпня 2016 р.

Голова науково-методичної ради

факультету С.М. Калюжна

2016 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 – «Освіта»	Нормативна	
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність 011 – «Науки про освіту»	Рік підготовки:	
	Освітня програма «Педагогіка вищої школи»	1-й	1-й
		Лекції	
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання – 1,5	Рівень вищої освіти: магістерський	10 год.	4 год.
		Практичні	
		8 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		72 год.	82 год.
		Вид контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Андрагогіка» - формування уявлень щодо теорії та методики освіти дорослих у контексті безперервного становлення особистості; набуття практичних навичок та вмінь з технології організації навчання дорослих.

Завдання курсу: опанування студентами ряду ключових питань щодо: навчання дорослих в системі безперервної освіти; андрагогічних засад професійного розвитку; сучасної практики навчання дорослих; проектування в системі навчання дорослих; внутрішньо-фірмового (корпоративного) навчання в системі освіти дорослих; дистанційного навчання в системі навчання дорослих; розвитку навчання дорослих в системі бізнес-шкіл; організації навчання соціально незахищених верств населення

Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

Знати:

- технології управління та організації навчання дорослого населення;
- організації навчання соціально незахищених верств населення.

Вміти:

- складати плани підвищення кваліфікації персоналу;
- аналізувати роботу та ефективність системи навчання дорослого населення.

Міждисциплінарні зв'язки: проблематика курсу «Андрагогіка» ґрунтується на таких базових дисциплінах, як «Педагогіка», «Вікова психологія», «Соціальної педагогіка», «Соціологія», «Філософія», «Педагогічна та професійна психологія».

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Андрагогіка в системі сучасного людинознавства

Тема 1. Андрагогіка: предмет, система понять, основні принципи

Поняття андрагогіки. Андрагогіка в системі педагогічних наук. Становлення андрагогіки як науки. Андрагогіка як галузі педагогіки. Наукові засади андрагогіки. Поняття «освіта дорослих», «теорія освіти дорослих», «педагогіка дорослих». Предмет андрагогіки, основні принципи. Об'єкт і завдання андрагогіки. Міждисциплінарний характер андрагогіки. Методи досліджень в галузі андрагогіки. Андрагогіка як сфера соціальної практики. Роль і місце андрагога в системі освіти дорослих. Збільшення значущості освіти дорослого населення в сучасній соціально-економічній ситуації в Україні. Особливості спеціальної підготовки андрагогів. Андрагогічні вимоги до вчителя в педагогіці і андрагогіці. «Професійна придатність» та «професійна готовність». Загальні вимоги до викладача вищої школи.

Тема 2. Доросла людина як суб'єкт освіти і навчання.

Поняття дорослості. Дорослість, як етап життєвого циклу людини. Періодизація життя дорослої людини. Динаміка життєвої проблематики дорослої людини і її взаємозв'язок з освітою. Професійно-особистісне становлення людини в системі безперервної освіти. Специфіка вікових інформаційних запитів. Основні психофізичні закономірності розвитку дорослих. Кризи розвитку особистості і кризові ситуації. Вікові особливості здібності людини до навчання. Специфіка освіти в дорослому віці. Поняття індивідуального, групового, колективного, корпоративного, інтеграційного навчання дорослих. Напрями підготовки дорослої людини як суб'єкта навчання (самоосвіта).

Тема 3. Навчання дорослих в системі безперервної освіти.

Визначення неперервної освіти. Безперервність як ідея, принцип навчання, якість освітнього процесу, умова становлення людини. Історичні витоки ідеї безперервності в освіті. Соціально-освітній і психолого-андрагогічний аспекти безперервної освіти. Проблематика безперервної освіти. Функції безперервної освіти. Основні форми освіти: формальна освіта, неформальна освіта, інформальна освіта. Світовий досвід навчання протягом життя. Неперервна (безперервна) освіта в Україні. Освіта дорослих як структурний компонент системи безперервної освіти і соціальний інститут. Інституційні форми освіти дорослих в сучасному суспільстві.

Розділ 2. Організаційні форми та технології навчання дорослих**Тема 4. Особливості навчання дорослих**

Специфіка навчання дорослих. Специфічні риси дорослих. Вимоги до викладача та до стилю викладання ним навчального матеріалу. Структура навчання дорослих. Цілі навчання дорослих. Психологічні особливості навчання дорослої людини. Групи мотивів навчальної діяльності дорослих. Сучасні компетентності дорослої людини. Особливості, характерні для дорослого учня (за М. Ноулзом). Циклічна чотириступінчаста емпірична модель процесу навчання і засвоєння людиною нової інформації. Труднощі з навчанням у дорослих. Рекомендації щодо організації навчання дорослих.

Тема 5. Інтерактивне навчання дорослих

Поняття «інтерактивне навчання». Фактори, що стимулюють активність учасників навчального процесу. Основні принципи інтерактивного навчання. Позитивні результати інтерактивного навчання дорослих. Інтерактивні технології навчання. Особливості дистанційного навчання. Сутність дистанційної освіти і дистанційного навчання. Поділ понять заочного і дистанційного навчання. Засоби, що забезпечують у дистанційній освіті використання форм взаємодії. Обмеження комп'ютерної дистанційної освіти. Поняття інтерактивності для систем дистанційного навчання. Властивості, що розкривають сутність дистанційної освіти. Класифікація інтерактивності за типами для системи дистанційного навчання.

Тема 6. Методи та форми навчання дорослих

Методи та форми навчання дорослих. Застосування сучасних інформаційних технологій. Методичне забезпечення навчання дорослих. Репродуктивні та проблемно-пошукові методи. Методи перевірки знань, умінь і навичок. Ігрові методи навчання дорослих. Основні ознаки ділової гри. Рольові та управлінські ігри. Дискусія, обговорення. Навчальні екскурсії. Проблемне навчання. Етапи подання інформації при проблемному способі навчання. Проектна діяльність. Активні методи виробничого навчання. Відкрите навчання. Переваги відкритого навчання. Структура педагогічної технології.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьомо	у тому числі					усьомо	у тому числі				
		л	п	лаб	сам. роб.	інд		л	п	лаб	сам. роб.	інд
1	2	3	4	5	6	інд	7	8	9	10	11	інд
Розділ 1. Андрагогіка в системі сучасного людинознавства												
Тема 1. Андрагогіка: предмет, система понять, основні принципи	14	2	2	—	12	—	16	—	—	—	16	—
Тема 2. Доросла людина як	16	2	—	—	12	—	14	2	—	—	12	—

суб'єкт освіти і навчання												
Тема 3 Навчання дорослих в системі безперервної освіти	14	2	2	–	12	–	14	–	2	–	12	–
Разом за 1 розділом	44	6	4	–	36	–	44	2	2	–	40	–
Розділ 2. Організаційні форми та технології навчання дорослих												
Тема 4. Особливості навчання дорослих	16	2	2	–	12	–	16	–	2	–	14	–
Тема 5. Інтерактивне навчання дорослих	14	2	–	–	12	–	16	2	–	–	14	–
Тема 6. Методи та форми навчання дорослих	16	–	2	–	12	–	14	–	–	–	14	–
Разом за 2 розділом	46	4	4	–	36	–	46	2	2	–	42	–
Усього годин	90	10	8	–	72	–	90	4	4	–	82	–

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Андрагогіка: предмет, система понять, основні принципи	2	–
2	Доросла людина як суб'єкт освіти і навчання	2	2
3	Навчання дорослих в системі безперервної освіти	2	–
4	Особливості навчання дорослих	2	–
5	Інтерактивне навчання дорослих	2	2
6	Методи та форми навчання дорослих	–	–
	Разом	10	4

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Андрагогіка: предмет, система понять, основні принципи	2	–
2	Доросла людина як суб'єкт освіти і навчання	–	–
3	Навчання дорослих в системі безперервної освіти	2	2
4	Особливості навчання дорослих	2	2
5	Інтерактивне навчання дорослих	–	–
6	Методи та форми навчання дорослих	2	–
	Разом	8	4

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кіл-ть годин	
		денне	заочне
1	Андрагогіка: предмет, система понять, основні принципи <i>Завдання:</i> Проведіть бібліографічний пошук по одній з персоналій найбільш відомих діячів, що внесли вклад у розвиток вітчизняної теорії й практики освіти дорослих. Підготуйте повідомлення (реферат) про життя й діяльність відомої людини, а також про зміст однієї з його науково-методичних робіт в області андрагогіки	12	16
2	Доросла людина як суб'єкт освіти і навчання <i>Завдання:</i> Складіть понятійно-термінологічний словник деяких термінів, найбільш часто уживаних в роботах, присвячених теорії і практиці освіти дорослих. Які з понять вам знайомі? Які ви зустрічаєте вперше? Які поняття найбільш актуальні для вас на даному етапі освіти?	12	12
3	Навчання дорослих в системі безперервної освіти <i>Завдання:</i> Підготуйте повідомлення на тему «Освіта як фактор соціального	12	12

	захисту дорослої людини в сучасному світі». Спробуйте сформулювати умови, при яких це стає можливим.		
4	Особливості навчання дорослих <i>Завдання:</i> Розкрийте ваше розуміння основ проектування технологій освіти дорослих і моделей андрагогічної діяльності із супроводу дорослого на індивідуальному освітньому маршруті.	12	14
5	Інтерактивне навчання дорослих <i>Завдання:</i> Дистанційна освіта дорослих в Україні: проблеми й перспективи	12	14
6	Методи та форми навчання дорослих <i>Завдання:</i> Специфіка бізнес-школи як організаційної форми освіти	12	14
	Разом	72	82

Індивідуальне науково-дослідне завдання

Проведіть порівняльне спостереження на тему «Стиль викладацької діяльності чоловіка й жінки» на матеріалі освітньої установи, де ви проходите навчання. Попередньо розробіть одиниці спостереження, що дозволять виявити наявності подібності й розходжень.

На основі самоаналізу й рефлексії з'ясуєте, який стиль більш продуктивний особисто для вас і чому. Подумайте, які з виявлених нами причин обумовлені особливостями вашої статі.

На основі аналізу найбільш популярних журналів для жінок і чоловіків складіть перелік тем, найбільш актуальних сьогодні для розробки освітніх і просвітницьких програм, орієнтованих на інформаційні запити тієї чи іншої групи.

Максимальна кількість балів, які студент може отримати за виконання завдання, - 16.

8. Види контролю і система накопичення балів

Накопичення балів студентами відбувається у період вивчення дисципліни на підставі проведення викладачем двох основних видів контролю: **поточного** (перевірка рівня засвоєння студентами навчального матеріалу в обсязі певної теми чи окремого розділу) та **підсумкового** (перевірка рівня засвоєння студентами навчального матеріалу по завершенню курсу).

Максимальна кількість балів за результатами поточного контролю складає 60 балів, з яких: 16 балів за виконання науково-дослідного завдання; 12 балів за виконання завдання самостійної творчої роботи, 12 балів за презентацію обговорення самостійного творчого завдання; 20 балів за проходження поточного електронного тестування

Допуск до підсумкового контролю складає 35 балів.

Максимальна кількість балів за результатами підсумкового контролю складає 40 балів, з яких:

- 10 балів - за підсумкове самостійне електронне тестування
- 30 - усна відповідь на поставлені питання

№ з/п	Вид контрольного заходу	Кількість Контроль-них заходів	Кіл-ть балів за 1 захід	Усього балів
1	Виконання науково-дослідного завдання. <i>Термін виконання: у межах підготовки до практичних занять.</i>	1	16	16
2	Виконання завдання самостійної творчої роботи. <i>Термін виконання: у межах підготовки до практичних занять.</i>	6	2	12
3	Презентація й обговорення самостійного творчого завдання на практичному занятті.	6	2	12
4	Самостійне проходження електронного тестування за результатами вивчення матеріалу Розділу 1. <i>Термін виконання: упродовж тижня після проведення лекційного заняття з останньої теми Розділу 1.</i>	1	10	10
5	Самостійне проходження електронного тестування за	1	10	10

		результатами вивчення матеріалу Розділу 2. <i>Термін виконання: упродовж тижня після проведення лекційного заняття з останньої теми Розділу 2.</i>			
		Усього за поточний контроль			60
6	Залік	Підсумкове самостійне електронне тестування за результатами вивчення курсу. <i>Термін виконання: упродовж екзаменаційно-залікової сесії (не пізніше дня екзамену за розкладом).</i>	1	10	10
		Відповідь на питання білета для перевірки якості засвоєння матеріалу курсу. <i>Термін виконання: згідно з розкладом екзаменаційно-залікової сесії.</i>		30	30
		Усього за підсумковий контроль			40
Усього			13		100

Критерії оцінювання роботи на практичних заняттях:

Оцінка «відмінно»:

- свідоме, правильне, глибоке й повне засвоєння і розуміння програмного матеріалу;
- виклад матеріалу впевнений, логічний, лаконічний, аргументований;
- уміння аналізувати відповідні положення, поняття, твердження;
- самостійне, творче застосування знань.

Оцінка «добре»:

- свідоме з незначними помилками та прогалинами засвоєння програмного матеріалу, які студент спроможний виправити після зауважень або за допомогою викладача;
- самостійне репродуктивне застосування знань;
- деякі порушення логіки та послідовності відповіді.

Оцінка «задовільно»:

- механічне, фрагментарне засвоєння матеріалу із великими прогалинами;
- порушення логіки та послідовності відповіді, недостатня самостійність мислення.
- репродуктивне застосування знань за вказівками викладача.

Оцінка «незадовільно»:

- відсутність знань, умінь та навичок;
- несвідоме, механічне, фрагментарне засвоєння матеріалу з великими прогалинами;
- відсутність самостійності, неспроможність виправити помилки при зауваженні чи додаткових запитаннях.

Критерії оцінювання індивідуального науково-дослідного завдання (мах - 16 балів):

Оцінка «відмінно» (13-16 балів):

- виклад матеріалу логічний та послідовний;
- самостійне, творче, ініціативне застосування знань;
- поєднання повноти та лаконічності у виконанні завдання;
- відмінна якість оформлення.

Оцінка «добре» (9-12 балів):

- виклад матеріалу логічний, послідовний, лаконічний;
- самостійне репродуктивне застосування знань за вказівками викладача;
- старанність і вправність застосування набутих знань;
- добра якість оформлення.

Оцінка «задовільно» (5-8 балів):

- механічність, фрагментарність викладу матеріалу;
- порушення логіки та послідовності подання інформації;
- недостатня самостійність мислення;
- задовільна якість оформлення.

Оцінка «незадовільно» (0-4 балів):

- відсутність виконання всіх завдань;
- неповне висвітлення матеріалу;
- фрагментарність подання інформації;
- незадовільна якість оформлення.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ЗА ШКАЛОЮ ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна

1. Вища педагогічна освіта і наука України : історія, сьогодення та перспективи розвитку / [ред. рада. вид. : В. Г. Кремень (гол) та ін.]. – К. : Знання України, 2009. – 491 с.
2. Змеев С.И. Андрагогика: основы теории, истории и технологии обучения взрослых / С.И. Змеев. – М.: ПЕР СЭ, 2007. – 272 с..
3. Кулюткин Ю.Н. Психология обучения взрослых / Ю.Н. Кулюткин. – М.: Мысль, 1985. – 63 с.
4. Основы андрагогики / [под ред. И.А. Колесниковой]. - М.: Академия, 2003. - 240 с.
5. Педагогіка. Інтегрований курс теорії та історії: навчально-методичний посібник: у 2 ч. / за ред.. А.М. Бойко. - Ч.2. - К.:ВІПОЛ; Полтава: АКМІ, 2004. – 504 с..
6. Протасова Н.Г. Гуманізація післядипломної освіти педагогів / Н.Г. Протасова. – К.: Наукова думка, 1998. – 151 с.
7. Рабочая книга андрагога / под ред. С.Г. Вершловского. – СПб.: Знание, 1998. – 199 с.
8. Сігаєва Л.Е. Розвиток освіти дорослих в Україні (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.): монографія / Л.Е. Сігаєва [За ред. С.О. Сисоевої]. – К.: ТОВ «ЕКМО», 2010. – 418 с.

Додаткова

1. Вища освіта України: навч. посібник / [В.І. Кремень, С.М.Ніколаєнко, М.Ф.Степко та ін.; ред. В.Г.Кремня, С.М.Ніколаєнко]. – К.: Знання, 2005. – 327 с.
2. Десятов Т. Актуальні проблеми освіти дорослих у контексті глобалізації / Тимофій Десятов // Порівняльна професійна педагогіка. – 2012. – № 1. – С. 6-13.
3. Журавський В.С. Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні / В.С. Журавський. – К.: Видавничий Дім - Ін Юре, 2003. – 416 с.
4. Зубко А.М. Організація навчального процесу в системі підвищення кваліфікації педагогічних кадрів : монографія / А.М. Зубко. – Херсон: Айлант, 2006: – 124 с.

5. Ноулз М.Ш. Современная практика образования взрослых. Андрагогика против педагогики / М.Ш. Ноулз. – М.: Просвещение, 1980. – 125 с.
6. Олесницький М. Полный курс педагогики : руководство для занимающихся воспитанием и обучением. Вып. 1 : Теория воспитания / М. Олесницький. – [2-е изд.]. – К., 1985. – 341 с.
7. Олійник В. Післядипломна педагогічна освіта / В.Олійник // Енциклопедія освіти / [гол. ред. В.Кремень]. – К.: ЮрІнкомІнтер, 2008. – С. 682-683.
8. Післядипломна педагогічна освіта України: сучасність і перспективи розвитку: наук.-метод. посібник / за заг. ред. В.В.Олійника, Л.І.Даниленко. – К.: Міленіум, 2005. – 230 с.
9. Протасова Н. Післядипломна освіта педагогів: зміст, структура, тенденції розвитку / Н.Протасова. – К.: Вища школа, 1998. – 176 с.
10. Сігаєва Л.Є. Стан і розвиток системи підвищення кваліфікації в Україні / Л.Є. Сігаєва. – К.: ПП «Липень», 2002. – 240 с.

Інформаційні ресурси

1. Андрагогічні засади післядипломної освіти [Електронний ресурс]: зб. матер. Всеукр. наук.-метод. інтернет-конфер., м. Кіровоград, 20-28.04.2015 р. – Кіровоград, 2015. – 405 с. – Режим доступу: http://www.ppko-koipro.edukit.kr.ua/Files/downloads/36._Конференц._20-28.04.2015-1_copу.pdf.
2. Архіпова С.П. Основи андрагогіки [Електронний ресурс]: навч. посіб / С.П. Архіпова. – Черкаси, 2002. – 92 с. – Режим доступу: <http://ipk-dszu.kiev.ua/ndv/andra/12.pdf>.
3. Прийма С.М. Андрагогіка в системі наук про навчання і освіту людини: етапи становлення та перспективі розвитку [Електронний ресурс] / С.М. Прийма. – Режим доступу: www.narodnaosvita.kiev.ua/vihysku/9/statti/priyma.htm.

Погоджено Л.Є. Сігаєва О.В.

навчальний відділ

« 10 » жовтня 2016